

MERKEZDEN HABERLER

Büyük Besteci Ahmet Adnan Saygun'u Yitirdik

Ülkemizin ender yetiştirdiği ve çağdaş müziğin önde gelen isimlerinden Profesör Ahmet Adnan Saygun, 6 Ocak 1991 günü hayata gözlerini yumdu. Geride birçok eser bırakan Saygun, uzun süredir rahatsız bulunuyordu ve ölümünden bir hafta önce, İstanbul Florance Nightingale Hastahanesine kaldırılmıştı, çeşitli ilaç ve serum verilerek yaşatılmaya çalışılıyordu.

Adnan Saygun'un Yunus Emre ölmez oratoryosunun ünlü bestecisi, Cumhuriyet Döneminin ilk operası Özsoy'un yaratıcısıydı. Bu ilk operayı, Taşbebek, Kerem, Köroğlu, Gılgamış operaları takip etmişti. Bütün yaşamını müziğe adayan Ahmet Adnan Saygun birçok, senfoni, konçerto ve sonat bestelemişti. 84 yaşında ölen Saygun, küçük yaşlarda ilgi duyduğu müzik alanındaki bilgisini Hüseyin Sadettin Arel'den aldığı armoni dersleriyle geliştirmiş, bu dönemde kazandığı devlet bursuyla Paris'e gitmiş, orada sanatın olgunluğuna erişmişti.

Eserlerinde, Türk sanat ve halk müziğinin izleri görülen bu büyük müzik adamımızın, Türk halk müziği üzerindeki incelemeleri önemli çalışmalardır. Armonize ettiği Anadolu türküleri, O'nun, müziği Doğu-Batı diye ayırımlara sokmadan evrensel boyutlarda değerlendirdiğinin kanıtıdır.

Paris'ten döndükten sonra, bir süre Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrasını yöneten A.A. Saygun, 1936 yılında, İstanbul Belediye Konservatuarı öğretmenliğine atandı. Ankara Konservatuarında da aynı görevde bulundu.

Atatürk'ün yakın ilgisini ve takdirini kazanan büyük besteci, Mimar Sinan Üniversitesi kompozisyon ve etnomüzikoloji öğretmenliğini yaptı, 1971 yılında da devlet sanatçısı seçildi; 1985'de profesör oldu. 1972-78 yılları arasında TRT yönetim kurulu üyeliği de yapan Saygun'un uluslararası nitelikte Jean Sibelius Beste Madalyası (1951), Çekoslovakya Janecek Nişanı (1979), Kültür ve Sanat Büyük Ödülü vardır (1984).

Besteleri arasında, operaları ve *Yunus Emre Oratoryosu* dışında, *Bir Orman Masalı* (bale müziği-orkestra için), *Divertimento* (iki klarnet için), *Sezgis-*

ler, *Manastır Türküsü*, 2. yaylı çalgılar Dörtlüsü, *Birinci Senfoni*, *Üçüncü Senfoni*, *Üçüncü Yaylı Sazlar Dörtlüsü*, *Nefesli Çalgılar Beşlisi* ve *Üç Türkü* önemli çalışmalarıdır.

Çoğunun mevcudu kalmayan kitapları ise şunlardır: *Türk Halk Müsikiğinde pentatonizm*, *Müsiki Nazariyatı*, *Toplu Solfej*, *Modal Solfej*, Bela Bartok'un Türkiye'deki halk müziği araştırmaları.

Ölümü, ülkede büyük üzüntü yaratan A.A. Saygun'un cenazesi, Mimar Sinan Üniversitesi ve Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan görkemli törenlerden sonra 11 Ocak 1991 günü Zincirli Kuyu mezarlığında toprağa verildi. Bu törenlerde konuşan Mimar Sinan Üniversitesi rektörü Profesör Gündüz Gökçe ve Konservatuvar müdürü Nuri İyicil ile, merhumun öğrencisi Özkan Manav, birer konuşma yaptılar. Konuşmacılar, Saygun'un kişiliğini, müzik alanında yaptığı büyük hizmetleri belirterek şu noktalara değindiler:

— "Adnan Saygun, dünya literatürüne mal olmuş ve saygın kompozitörümüz olarak her zaman aramızda olacaktır. Konservatuvar ailesi olarak, onun en çok istediği, öz müziğimizin araştırılmasına devam edeceğiz.

— "... Büyük sanatçıları tanımak, yapıtlarını tanımakla mümkündür. Onun ilk eserleri halen aşılamamıştır. Ancak, kendisini, Beethoven gibi, kendisi aşmıştır.

— "... Adnan Saygun, Atatürk'ten aldığı ilhamla, bizlere verdiği ilham birleşince daha da büyüdü. Biz onun ideallerine, mutlaka, varacağız."

Yunus Emre'ye ve Oratoryonun yaratıcısı olan Adnan Saygun'a bir selam göndermek amacı ile Oratoryo 15 Ocak'ta Ayasofya Müzesinde, Profesör Hikmet Şimşek yönetiminde icra edildi. Bu kutsal yapının kubbesi, Yunus Emre Oratoryosunun ölümsüz ezgileriyle çınladı.

Bu dünyadan gider olduk
Kalanlara selam olsun

Dizeleri, kubbeye yankılandığında, Oratoryoyu çöşku, hüznün ve heyecanla dinleyen kalabalık, hızlanan kalp atışları gibi dalgalandı.

Recep Bilginer

Tiyatro ve TV yazarlar Derneği Başkanı, Atatürk Kültür Merkezimizin aslı üyesi ve Müzik-Sahne ve Perde Sanatları Bilim ve Uygulama Kolu Başkanı.

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU

B E L L E T E N

211. sayısı çıktı.

İ Ç İ N D E K İ L E R

XI. Türk Tarih Kongresi Açılış Konuşmaları (5-9 Eylül 1990)
Cumhurbaşkanı TURGUT ÖZAL'ın Konuşması
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı SUAT İLHAN'ın
Konuşması
Türk Tarih Kurumu Başkanı PROF. DR. YAŞAR YÜCEL'in Konuşması

Makaleler İncelemeler :

	<u>Sayfa</u>
KIZILKAYA, YILDIZ : Acemhöyük Sikkeleri (2 levha ile birlikte)	907
ONAT, PROF. DR. AYŞE : Çin - Türkistan İlişkilerinin Başlangıcı Hakkında Bazı Bilgiler	913
SALMAN, DOÇ. DR. HÜSEYİN : Çin İmparatorluğu'nun Batı Ülkeleri'ne Karşı Tesis Ettiği Askerî Hat (Dört Garnizon) (1 harita ile birlikte)	921
KOCA, DR. SALİM : Sultan I. İzzeddin Keykâvus ile Melik Alâeddin Keykubad Arasında Geçen Otorite Mücadelesi	935
DEMİREL, ÖMER : 1700-1730 Tarihlerinde Ankara'da Ailenin Niceliksel Yapısı	945
ÖZTÜRK, YRD. DOÇ. DR. MUSTAFA : XVIII. Yüzyılda Antakya ve Çev- resinde Eşkiyalık Olayları (1 harita ile birlikte)	963
ÖZDEMİR, DR. RİFAT : Tokat'ta Ailenin Sosyo - Ekonomik Yapısı (1771- 1810)	993
PAMUKÇIYAN, KEVORK : İkinci Sultan Mahmud'a Dair Ermeni Harfli Türkçe Dört Manzum Methiye	1053
SHAW, STANFORD J. : Christian Anti Semitism in the Ottoman Empire ..	1073
KORAY, ENVER : Meslek Kuruluşu ve Faaliyeti	1151
TEVETOĞLU, DR. FETHİ : Atatürk'ün Toplanmamış Yazıları (3 belge ile birlikte)	1167
SONYEL, DR. SALÂHİ R. : Enver Paşa ve Orta Asya'da Başgösteren "Basmacı" Akımı	1179
ÇAÇATAY, NEŞET : Türk Yüksek Öğretim Tarihine Genel Bakış	1209

Çeviriler :

NEPOS, CORNELIUS (ÇEV. : KAYA, MEHMET ALİ) : Hamilcar ve Hannibal ..	1221
SAHİLLİOĞLU, PROF. DR. HALİL (ÇEV. : ÖZTÜRK, YRD. DOÇ. DR. MUSTA- FA) : Osmanlı Döneminde Irak'ın İdarî Taksimatı	1233

Bibliyografya :

ÖZKAYA, DOÇ. DR. TÜTEN : Sovyetler Birliği'nde Evliya Çelebi'nin Seya- hatnâmcisi ile İlgili Yayınlar	1259
KÖROĞLU, KEMALETTİN : Paul E. Zimansky : <i>Ecology and Empire : The Structure of the Urartian State</i>	1277
KÖPRÜLÜ, DR. ORHAN F. : Daniel Panzac : <i>La Peste dans l'Empire Ottoman, 1700-1850</i>	1281

Nekroloji :

ÇİÇ, MUAZZEZ İLMİYE : Sumerolog Prof. S. N. Kramer'in Arkasından (1 resim, 2 belge ile birlikte)	1283
1989 Yılıın İkinci Yarısında Kütüphanemize Gelen Kitap ve Dergiler	1285

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

B Ü L T E N

17. sayısı çıktı.

İ Ç İ N D E K İ L E R

- Bilim-Teknoloji ve Sosyal-Beşerî Bilimler
- Türkiye ile Türkmenistan SSC Kültür Bakanlıkları Arası Kültürel Değişim Programı
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Anlaşması
- Türk Tarih Kurumu Tarafından 1990 Yılında Desteklenen Arkeolojik Kazılar ve Araştırmalar
 - Yarımburgaz Mağarası 1990 Çalışmaları
 - Patara Kazıları
 - İkiztepe Kazıları Restorasyon Çalışmaları
 - Kaunos Kazıları
 - Daskyleion Kazıları
- Kazakistan'da Türk Kültür Merkezi Kuruldu
- Yunus Emre Sevgi Yılında Yurt Çapında Yapılacak Etkinlikler
- Azerbaycan'la Kültürel İş Birliği Başladı
- Türkiye Araştırmalar Merkezi 5'inci Yılında
- Vakıf Haftası İçinde Yunus Emre Semineri Düzenlendi
- Restorasyon Semineri
- Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu
- Samuel Noah Kramer'i Kaybettik (1897-1990)
- Atatürk'ün Doğduğu Ev Onarılıyor
- Türkiye'de Telif Haklarına Yeni Düzenleme
- Polonya'da Adam Mickiewicz Üniversitesinde Orta Asya Araştırmaları
- Demografi Konferansı
- İstanbul Üniversitesi ile SSCB Bilimler Akademisi ve Taşkent Devlet Üniversitesi Arasında Bilimsel İlişki Kuruldu
- Azerbaycan ile Sanat Alanında İş Birliği
- Robert Mantran'dan "Osmanlı İmparatorluğu Tarihi"
- Gyula Németh Doğumunun Yüzüncü Yıl Dönümünde Anıldı
- Yurt Dışı Tanıtımda Yunus Emre'nin Şiirleri
- "Mozart, Türk Müziği ve Türk Yorumcuları"
- "2'nci Millî Kültür Şûrası" Bildirileri Yayımlandı
- Orta Asya'da Sanat Kitapları
- Uygurca-İngilizce Sözlük
- Sofya Radyosunda Atatürk Programı
- Bilim ve Kültür Dünyasından Kısa Haberler
 - Zeki Velidî Togan Doğumunun 100'üncü Yılında Anıldı
 - Mehmet Akif Ersoy Ölümünün 54'üncü Yılında Anıldı
 - "Yunus Emre Oratoryosu"

Orhon Yazıtları Onarılıyor

Türkçe Dünyada En Çok Konuşulan Altıncı Dil

Ege ve Bakü Üniversitelerinin Kardeş Üniversite Oldukları Açıklandı

Türkiye'nin İlk "Açık Hava Kültür Müzesi" Kuruluyor

Osmanlı Camcılığı Konferansı

Müze Koleksiyonları Katalog Oluyor

Orta Asya 4'üncü Uluslararası Konferansı

Karşılaştırmalı Araştırmalarda Din

Western Washington Üniversitesinde Moğolistan Araştırmaları

SSCB-Türkiye Dostluk Derneği

5000 Yıllık Dil Çözüldü

Klâsik Müzik Festivali

Divanü Lügati't-Türk Orijinal Boyutlarında Basıldı

● Büyük Fotoğraf Ustası Sami Güner'i kaybettik (1915-1991)

● Yayın Dünyasından

Türkiye'nin Çağdaş Tarihi

Atatürk'ün Çağrısı

Dil Konusunda Yazılar

Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi İlgisi ile Türk Dilinin Yaşı Meselesi

Atatürk Türkiyesi

● Kaybettiklerimiz

Prof. Ahmet Adnan Saygun

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ DERGİSİ

20. sayısı çıktı.

İÇİNDEKİLER

PROF. DR. FERİDUN ERGİN	: Musul Sorunu ve Körfez Petrol- leri	165
PROF. DR. İLHAN F. AKIN	: Devrimlerin Temeli	175
PROF. DR. İSMET GİRİTLİ	: Atatürk ve Halkçılık	181
BİLÂL N. ŞİMŞİR	: Ankara'nın Başkent Oluşu	189
PROF. DR. M. FAHRETTİN KIRZIOĞLU	: Mustafa Kemal Paşa-Erzurum İlişkileri Üzerine Belgeler (1919- 1920)	223
DR. MEHMET ÖNDER	: Millî Mücadele'nin Gazetesi Ha- kimiyet-i Milliye Nasıl Çıkarıldı?	285
PROF. DR. AZMİ SÜSLÜ	: Çanakkale Savaşları ve Önemi ...	303
DOÇ. DR. TULİN GÜNŞEN İÇLİ	: Atatürk Düşüncesinde Sosyal Yapı Unsurları	309
M. VEHBİ TANFER	: Türk Kurtuluş Savaşı: Kapsamı ve Yöntemi Sorunu	323
DOÇ. DR. ÖZCAN MERT	: Atatürk'ün İlk Öğretmeni Şemsi Efendi	331
DR. BÜLENT ÇUKUROVA	: Celâl Bayar'ın Batı Anadolu'daki Faaliyetlerine İlişkin Bir Raporu	347
NUSRET BAYCAN	: Orgeneral Cevat Çobanlı	367

Atatürk supreme Council for Culture, Language. and History,
ATATÜRK CULTURE CENTER

ERDEM

JOURNAL OF THE ATATÜRK CULTURE CENTER
PUBLISHED THREE TIMES ANNUALLY

Volume 5

January 1989

Number 15

ANKARA, AUGUST 1991